

KALBOS STILIAI

BUITINIS

- Kalba apie nesudėtingus dalykus (apie save, perpasakojamos istorijos, dėkojama).
- Skirtas pasišnekėti, išsikalbėti.
- Tai interviu, grožinis kūrinys, buitiniai dialogai.
- Glaudus ryšys su dialogu.
- Būdingas neoficialumas, nes kalbėti galima laisviau.
- Žodžiai: matai, supranti, kad tu žinotum.
- Familiarūs kreipiniai, deminutyvai (vaizdingi šnekamosios kalbos žodžiai): triūbyti, pypimas, ko čia ryji prikrięs.
- Frazologizmai: nors tu kažin ką.
- Sinonimų poros įspūdžiui sustiprinti: užversta užpustyta.
- Šaukiamieji klausiamieji sakiniai.
- Elipsė (kada vietoj daug žodžių pasakoma mažai): einu viduriu – einu viduriu kelio.
- Sutrumpinimai: nusipirk mineralinio – nusipirk mineralinio vandens.
- Numetamas žodžio galas; rašyt – rašyti, važinėjom – važinėjome.
- Ekspresyvumas.
- Metaforos: varom – einam, nuskalbė mane – išviliojo pinigų, gausi per apuoką – per galvą, stoviu kaip ant žarijų – jaudinuosi.
- Sudvejinti įvardžiai: šermukšnis, ir tas....

MOKSLINIS

- Būdinga: tiksliai, aiškiai, glausta kalba, mintys dėstomos nuosekliai, siejamos logiškai.
- Kalba sausoka, be emocijų, vaizdų.
- Sakiniai beveik visi tiesioginiai.
- Daugelis sakinių ilgi.
- Daug įterpinių: be to, beje, kita vertus, pirma, antra, trečia, žinoma, galbūt, pasak, manymu ir kt..
- Būdingi terminai – tiksliai kurios nors srities sąvoką apibūdinantys žodžiai bei jų junginiai.
- Žanrai: Monografija - tai mokslo veikalas išsamiai nagrinėjantis, kurią nors vieną temą ar problemą. Straipsnis – nedidelis mokslinis rašinys. Tezės – tai trumpai suformuluoti pranešimo, paskaitos teiginiai.
- Glaustumasis ir išsamumas (turi būti kalbama glaustai, bet ne paviršutiniškai).
- MOKSLINIS STILIUS GERIAUSIAI TINKA IR TEKSTO ANALIZEI BEI INTERPRETACIJAI!

ADMINISTRACINIS

- Tai prašymas, kvitas, įsakymas, pažymėjimas, įsakai, nuostatai.
- Kalba artimesnė mokslinei, tik šabloniškesnė (trumpesnė).
- Daug standartinių frazių, vadinamųjų klischė: atsižvelgiant į, ryšium su, eiti pareigas, paduoti skundą, remdamasis tuo, kas išdėstyta ir kt..• Tik tiesioginė žodžių reikšmė.
- Profesinė terminija: indėlininkas, liudytojas, nuomotojas, paskyra ir kt..• Dažni veiksmažodiniai daiktavardžiai, neveikiamieji dalyviai: iš teismo, iš policijos, poveikių, priemonių taikymas, smūgio

sudavimas ir kt..

- Griežtas dokumento dalių išdėstymas.
- Oficialumas.

PUBLICISTINIS

- Skirtas tiesiogiai reikšti autoriaus požiūrį.
- Tai straipsnis, reportažas, apybraiža.
- Tinka rašiniams apie draugystę, meilę, gyvenimo tikslą, tautinį atgimimą rašyti.
- Skirtas propaguoti savo idėjas, daryti įtaką, veikti (pranešimo ir poveikio sąveika).
- Dalykiškumas, tikslumas, glaustumas derinamas su emocijumu, ekspresyvumu, vaizdingumu.
- Visuomenei aktualios temos: politikos, ekonomikos, kultūros.
- Grožinių kūrinių vaizdingumas yra individualus, kiekvieno autoriaus vis kitoks.
- Tačiau naujas jis būna neilgai, kai kurios frazės virsta antspaudais: atvėrė duris – pradėjo dirbti, jaučia realybės pulsą – supranta tikrovę, specialistų kalbė – aukštoji mokykla, Lietuvos auksas – gintaras ir t.t.

MENINIS

- Kuriama grožinė literatūra.
- Kalba vaizdinga, emociinga.
- Pažyminio inversija: naktis tylioji.
- Įasmeninimas: “Žibuoklės nusiprausė ištirpusio sniego vandeniu”.• Vaizdingumas išreiškiamas: gretinimais (žibuoklių žiedai šviečia dangaus žydryne), metaforomis (rėželis, miglos atpjautas), palyginimais (eglyno viršūnių rėželis tartum pjūklas dantimis į viršų), epitetais (igeltęs dangus), dalyvine veiksmažodžių forma (vikšnos pašokusios).
- Būdingas stiliaus individualumas (tai ypač atsiskleidžia H. Radausko kūryboje).

PASTABA: jei grožinio kūrinio ištrauka yra dialogo formos arba autoriaus žodžių yra labai nedaug ir vartojama šnekamoji kalba, tai stilius – buitinis (šnekamasis), o jeigu ištraukoje yra ir dialogas, ir autoriaus kalba, tai stilius meninis. Pvz., tokia dažnai esti Žemaitės kūryba: visas kūrinys – meninio stiliaus, o atskiri dialogai – buitinio stiliaus.